ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
L. A. GEELHOED
της 18ης Σεπτεμβρίου 2003 [1]

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση έχει ως αντικείμενο την αναίρεση που άσκησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (τρίτο τμήμα) της 23ης Ιανουαρίου 2002 στην υπόθεση Τ-237/00, Reynolds κατά Κοινοβουλίου [2] (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση). Με την απόφαση αυτή ακυρώνεται η απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Κοινοβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2000, για τον τερματισμό της αποσπάσεως του Patrick Reynolds, υπαλλήλου του Κοινοβουλίου, στο πλαίσιο της οποίας ο υπάλληλος αυτός επρόκειτο να ασκήσει για ένα χρόνο καθήκοντα γενικού γραμματέα της πολιτικής ομάδας «Ευρώπη της Δημοκρατίας και της Διαφοράς» (στο εξής: ομάδα ΕΔΔ). Επίσης υποχρεώνεται το Κοινοβούλιο στην καταβολή αφενός αποζημιώσεως προς αποκατάσταση της υλικής βλάβης και αφετέρου συμβολικής χρηματικής ικανοποιήσεως για ηθική βλάβη που υπέστη ο Patrick Reynolds λόγω της ακυρωθείσας αποφάσεως. Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

2. Ο Patrick Reynolds ζητεί από το Δικαστήριο να επικυρώσει, κατά το μεγαλύτερο μέρος, την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ωστόσο, με το υπόμνημά του απαντήσεως, άσκησε ανταναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής, καθόσον δεν γίνεται δεκτό (στο σύνολό του) το αίτημά του για ικανοποίηση της ηθικής βλάβης.

II — Εφαρμοστέες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου

3. Το άρθρο 37 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: ΚΥΚ) ορίζει, στον βαθμό που αφορά την παρούσα υπόθεση:

«Απόσπαση είναι η κατάσταση του μονίμου υπαλλήλου ο οποίος, με απόφαση της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής:

α) προς το συμφέρον της υπηρεσίας:

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.
2 — Συλλογή 2002, σ. II-163.

— ορίζεται για την προσωρινή κατάληψη θέσεως εκτός του οργάνου στο οποίο ανήκει, ή

— αναλαμβάνει προσωρινά να ασκήσει καθήκοντα παρά προσώπω που εκτελεί θητεία η οποία προβλέπεται από τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των Κοινοτήτων ή τη Συνθήκη περί ιδρύσεως ενιαίου Συμβουλίου και ενιαίας Επιτροπής των Κοινοτήτων ή παρά εκλεγμένω προέδρω οργάνου των Κοινοτήτων ή πολιτικής ομάδας της Συνελεύσεως,

— [...]»

4. Το άρθρο 38 του ΚΥΚ ορίζει:

«Η απόσπαση προς το συμφέρον της υπηρεσίας διέπεται από τους ακόλουθους κανόνες:

α) αποφασίζεται από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, κατόπιν ακροάσεως του ενδιαφερομένου·

β) η διάρκειά της ορίζεται από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή·

γ) μετά το τέλος κάθε εξάμηνης περιόδου, ο ενδιαφερόμενος δύναται να ζητήσει τη λήξη της αποσπάσεώς του·

δ) ο υπάλληλος που έχει αποσπασθεί δυνάμει των διατάξεων που προβλέπονται στο άρθρο 37, περίπτωση (α), πρώτη παύλα, έχει δικαίωμα εξισώσεως του μισθού όταν η θέση στην οποία έχει αποσπασθεί περιλαμβάνει συνολική αμοιβή κατώτερη από αυτή που αναλογεί στο βαθμό και το κλιμάκιό του στο όργανο από το οποίο προέρχεται· δικαιούται επίσης της επιστροφής του συνόλου των προσθέτων δαπανών που συνεπάγεται η απόσπασή του·

ε) ο υπάλληλος που έχει αποσπασθεί δυνάμει των διατάξεων που προβλέπονται στο άρθρο 37, περίπτωση (α), πρώτη παύλα, συνεχίζει να καταβάλλει τις εισφορές κατά το σύστημα συνταξιοδοτήσεως βάσει του μισθού ενεργού υπηρεσίας που αναλογεί στο βαθμό και το κλιμάκιό του στο όργανο από το οποίο προέρχεται·

στ) ο υπάλληλος που έχει αποσπασθεί διατηρεί τη θέση του, τα δικαιώματά του ως προς την προαγωγή κατά κλιμάκιο και την προαγωγή κατά βαθμό·

ζ) κατά τη λήξη της αποσπάσεως, ο υπάλληλος επανέρχεται αμέσως στη θέση που κατείχε προηγουμένως.»

III — Τα πραγματικά περιστατικά και η πρωτόδικη διαδικασία

5. Θα περιοριστώ να εκθέσω τα πιο σημαντικά πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίχθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Για πλήρη έκθεση των περιστατικών αυτών, καθώς και της εξελίξεως της διαδικασίας, παραπέμπω στις σκέψεις 3 έως 30 της εν λόγω αποφάσεως.

6. Κατόπιν αιτήσεως της ομάδας ΕΔΔ, ο Γενικός Γραμματέας του Κοινοβουλίου ενέκρινε, με απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2000, την απόσπαση του Patrick Reynolds, υπαλλήλου της Γενικής Διευθύνσεως Πληροφοριών και Δημοσίων Σχέσεων του Κοινοβουλίου, ώστε ο υπάλληλος αυτός να ασκήσει καθήκοντα γενικού γραμματέα της ομάδας ΕΔΔ από τις 22 Νοεμβρίου 1999 έως και τις 30 Νοεμβρίου 2000. Έξι μήνες αφότου ο Patrick Reynolds ανέλαβε τα καθήκοντά του, ο πρόεδρος της ομάδας ΕΔΔ του γνωστοποίησε ότι, κατά τη συνεδρίαση των μελών του γραφείου της ομάδας ΕΔΔ, ορισμένες επιμέρους ομάδες δήλωσαν ότι δεν είχαν πλέον εμπιστοσύνη στον Patrick Reynolds. Κατόπιν αυτού, αποφάσισε να μην παρατείνει την απόσπαση πέραν της 30ής Νοεμβρίου 2000. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε κατά τη δεύτερη συνάντηση μεταξύ του Patrick Reynolds και του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ. Εν συνεχεία, ο Patrick Reynolds δήλωσε ασθενής και δεν παρουσιάστηκε έκτοτε στην εργασία του.

7. Στα τέλη Ιουνίου του 2000, ο Patrick Reynolds υπέβαλε στον Γενικό Γραμματέα του Κοινοβουλίου ένσταση, με την οποία κατήγγειλε ορισμένες πρακτικές που είχαν εκδηλωθεί εντός της ομάδας ΕΔΔ και οι οποίες τον εμπόδιζαν να ασκήσει τα καθήκοντά του, ζητώντας την απαλλαγή του από αυτά. Κατέθεσε επίσης αίτηση στον πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ζητώντας την εξέταση των λογαριασμών της ομάδας ΕΔΔ. Επιπλέον, με υπόμνημα της 1ης Ιουλίου 2000, ο Patrick Reynolds εξέθεσε λεπτομερώς τις εμπειρίες του από την απόσπασή του στην ομάδα ΕΔΔ. Κατόπιν αυτών, ο πρόεδρος της ομάδας ΕΔΔ ζήτησε, στις 4 Ιουλίου 2000, από τον Γενικό Γραμματέα του Κοινοβουλίου να τερματίσει, όσο το δυνατόν συντομότερα, την απόσπαση του Patrick Reynolds. Στις 18 Ιουλίου 2000, ο Γενικός Γραμματέας του Κοινοβουλίου, ως αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ), αποφάσισε τον τερματισμό της αποσπάσεως του Patrick Reynolds στην ομάδα ΕΔΔ, προς το συμφέρον της υπηρεσίας, με ισχύ από 14 Ιουλίου 2000, και την επανένταξή του στη θέση του κύριου μεταφραστή της Γενικής Διευθύνσεως Πληροφοριών και Δημοσίων Σχέσεων του Κοινοβουλίου, στον βαθμό και στο κλιμάκιο που κατείχε προηγουμένως.

8. Με δικόγραφο της 8ης Σεπτεμβρίου 2000, ο Patrick Reynolds άσκησε ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή για την ακύρωση της αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα του Κοινοβουλίου της 18ης Ιουλίου 2000. Ζήτησε επίσης την αποκατάσταση της υλικής και ηθικής βλάβης που υπέστη λόγω της προσβαλλομένης αποφάσεως, καθώς και λόγω της πρακτικής που ακολούθησαν η ομάδα ΕΔΔ και τα μέλη της.

9. Με απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2002, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Κοινοβουλίου και υποχρέωσε το Κοινοβούλιο να αποζημιώσει τον Patrick Reynolds για την υλική βλάβη που υπέστη λόγω της ως

άνω αποφάσεως. Το Κοινοβούλιο υποχρεώθηκε επίσης να καταβάλει το συμβολικό ποσό του ενός ευρώ για ηθική βλάβη που ο Patrick Reynolds υπέστη λόγω της αποφάσεως του Κοινοβουλίου. Το αίτημά του για αποκατάσταση της βλάβης που υπέστη λόγω της συμπεριφοράς (των μελών) της ομάδας ΕΔΔ απορρίφθηκε ως απαράδεκτο.

IV — Η αναίρεση και η ανταναίρεση

10. Στις 25 Μαρτίου 2002, το Κοινοβούλιο άσκησε αναίρεση κατά της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Με το υπόμνημά του απαντήσεως, ο Patrick Reynolds άσκησε ανταναίρεση κατά της ως άνω αποφάσεως ως προς το ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως που καθόρισε το Πρωτοδικείο για την ηθική βλάβη που ο υπέστη. Η αναίρεση που άσκησε το Κοινοβούλιο εξετάζεται στο κεφάλαιο V που ακολουθεί. Η ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds εξετάζεται στο κεφάλαιο VI.

11. Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και, ιδίως, τα σημεία 1, 2, 4, και 5 του διατακτικού,

— να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, απορρίπτοντας την προσφυγή ακυρώσεως και την αγωγή αποζημιώσεως ως αβάσιμες,

— επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκ νέου επί της προσφυγής ακυρώσεως και της αγωγής αποζημιώσεως του Patrick Reynolds,

— να απορρίψει την ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds ως προδήλως αβάσιμη,

— να αποφανθεί κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων,

— να καταδικάσει τον Patrick Reynolds στο σύνολο των δικαστικών εξόδων, όσον αφορά τη διαδικασία της ανταναιρέσεως,

— να διατάξει την αφαίρεση από τη δικογραφία των εγγράφων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα 1 και 2 του υπομνήματος απαντήσεως.

12. Ο Patrick Reynolds ζητεί από το Δικαστήριο:

— να επικυρώσει τα σημεία 1, 2, 5 και 6 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως,

— να αναιρέσει το σημείο 4 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως,

— να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, δεχόμενο την αγωγή περί ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης που υπέστη ο Patrick Reynolds,

— επικουρικώς, να αναπέμψει την υπόθεση στο Πρωτοδικείο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκ νέου επί της αγωγής του Patrick Reynolds,

— να αποφανθεί κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων,

— να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα, όσον αφορά τη διαδικασία της ανταναιρέσεως, ή, επικουρικώς, να επιμερίσει κατά δίκαιο τρόπο τα έξοδα μεταξύ των μερών,

— να μη διατάξει την αφαίρεση από τη δικογραφία των εγγράφων που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα 1 και 2 του υπομνήματος απαντήσεως.

V — Η αίτηση και οι λόγοι αναιρέσεως

13. Ως λόγους αναιρέσεως κατά της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι η απόφαση αυτή:

— δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη ως προς την υποχρέωση της ΑΔΑ να τηρήσει «τις ελάχιστες προϋποθέσεις»,

— δεν λαμβάνει υπόψη τη σχετική με την αρμοδιότητα της ΑΔΑ νομολογία,

— περιέχει αντιφατική αιτιολογία σχετικά με το περιθώριο εκτιμήσεως της ΑΔΑ,

— δεν λαμβάνει υπόψη τη σχετική με τα δικαιώματα άμυνας νομολογία.

— περιέχει ανεπαρκή και αντιφατική αιτιολογία όσον αφορά τη σημασία της επανεντάξεως του αποσπασμένου υπαλλήλου, ως προς την υπηρεσιακή του κατάσταση.

14. Εν συνεχεία θα περιοριστώ στην επανάληψη των κυριότερων επιχειρημάτων που προβάλλουν αφενός το Κοινοβούλιο προς στήριξη των ως άνω λόγων αναιρέσεως και αφετέρου ο Patrick Reynolds προς αντίκρουση των λόγων αυτών.

Α — *Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη όσον αφορά την τήρηση των «ελάχιστων προϋποθέσεων» και δεν λαμβάνει υπόψη της σχετική με την αρμοδιότητα της ΑΔΑ νομολογία*

15. Οι δύο πρώτοι λόγοι αναιρέσεως αφορούν την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως σχετικά με το εύρος της αρμοδιότητας της ΑΔΑ σε περιπτώσεις όπως η επίδικη και, ειδικότερα, το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει η ΑΔΑ. Επομένως, οι δύο αυτοί λόγοι αναιρέσεως μπορούν να εξεταστούν από κοινού.

16. Στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο τονίζει:

«ο καθοριστικός χαρακτήρας του αιτήματος τερματισμού, προς το συμφέρον της υπηρεσίας, της αποσπάσεως ενός υπαλλήλου, προβαλλομένου από την υπηρεσία ή από το φυσικό πρόσωπο όπου αυτός έχει αποσπαστεί, δεν σημαίνει ότι η ΑΔΑ δεν διαθέτει σχετικώς κανένα περιθώριο εκτιμήσεως και ότι είναι υποχρεωμένη να ικανοποιήσει αυτό το αίτημα. Πράγματι, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, όταν της υποβάλλεται ένα τέτοιο αίτημα, η ΑΔΑ είναι, εν πάση περιπτώσει, υποχρεωμένη να εξετάσει, κατά τρόπο αμερόληπτο και αντικειμενικό, αφενός, αν το αίτημα που της υποβλήθηκε συνιστά, πέραν πάσης αμφιβολίας, την έγκυρη βούληση της υπηρεσίας ή του φυσικού προσώπου όπου έχει αποσπασθεί ο υπάλληλος και, αφετέρου, αν ίσως το αίτημα αυτό στηρίζεται επί λόγων προφανώς παρανόμων. Πράγματι, αποκλείεται να θέσει τέρμα η ΑΔΑ σε μια απόσπαση αν δεν συντρέχουν οι ελάχιστες αυτές προϋποθέσεις.»

17. Το Κοινοβούλιο υπογραμμίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν αιτιολογεί καθόλου το συμπέρασμά του ότι η ΑΔΑ υποχρεούται να τηρήσει τις ως άνω «ελάχιστες προϋποθέσεις». Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα επικριτέο, καθόσον πρόκειται για «εξαιρετική καινοτομία» σε σχέση με την προηγούμενη νομολογία, το δε συμπέρασμα αυτό αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του συλλογισμού του Πρωτοδικείου ως προς τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας εκ μέρους της ΑΔΑ. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, η τήρηση των ελάχιστων προϋποθέσεων θα υποχρέωνε την ΑΔΑ να κινήσει εξεταστικού τύπου διαδικασία για τη συλλογή αποδείξεων με σκοπό την εξεύρεση της αλήθειας και την εξέταση της νομιμότητας του αιτήματος. Δεδομένου ότι η απόφαση για τον τερματισμό της προς το συμφέρον της υπηρεσίας αποσπάσεως, δεν έχει πειθαρχικό χαρακτήρα, το Κοινοβούλιο έχει την άποψη ότι η κίνηση μιας τέτοιας διαδικασίας θα ήταν ανάρμοστη.

18. Όσον αφορά την πρώτη από τις ελάχιστες προϋποθέσεις, η οποία συνίσταται στην εξακρίβωση του αν το αίτημα εκφράζει, πέραν πάσης αμφιβολίας, την έγκυρη βούληση της υπηρεσίας ή του προσώπου όπου έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος, το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι δεν χρειάζεται να γίνει τέτοια εξακρίβωση σε περίπτωση που η ΑΔΑ δεν έχει λόγους να αμφιβάλλει ως προς τη γνησιότητα του αιτήματος. Εξάλλου, το Κοινοβούλιο εγείρει το ζήτημα του πώς είναι δυνατόν η ΑΔΑ να προβεί σε μία τέτοια εξακρίβωση «κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο».

19. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, η δεύτερη προϋπόθεση, σχετικά με την εξακρίβωση της νομιμότητας του αιτήματος, προϋποθέτει ότι η ΑΔΑ έχει αρμοδιότητα να ελέγχει τους λόγους που προβάλλει η υπηρεσία στην οποία έχει αποσπάστηκε ο υπάλληλος, όταν αυτή διαπιστώνει ότι οι σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης έχουν εκλείψει. Καταρχάς, από την απόφαση Β κατά Κοινοβουλίου [3] προκύπτει ότι η υπηρεσία στην οποία έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος είναι η μόνη αρμόδια να καθορίσει τις προϋποθέσεις που θεωρεί απαραίτητες προκειμένου να διατηρηθεί η σχέση εμπιστοσύνης. Εν συνεχεία, η νομολογία δέχεται ότι μία πολιτική ομάδα μπορεί να προβεί σε διακοπή της συνεργασίας της με κάποιον υπάλληλο, μονομερώς και χωρίς αιτιολογία [4]. Τέλος, η διακοπή της σχέσεως εργασίας για λόγους πολιτικής τάξεως είναι σύννομη και δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προκαλεί δυσμενή διάκριση [5]. Επομένως, η ΑΔΑ δεν μπορεί να τηρήσει τις ελάχιστες προϋποθέσεις χωρίς να βλάψει τα προνόμια της πολιτικής ομάδας στην οποία έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος.

20. Εξάλλου, η ΑΔΑ θα ήταν αναπόφευκτα υποχρεωμένη να προβεί σε εκτίμηση πολιτικού και υποκειμενικού χαρακτήρα αναφορικά με την οικεία υπηρεσία. Αυτό δεν είναι συμβατό προς τη γενική υποχρέωση του Γενικού Γραμματέα του Κοινοβουλίου, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 182 του Κανονισμού του Κοινοβουλίου, οφείλει να ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αμεροληψία και ευσυνειδησία.

21. Με το υπόμνημά του απαντήσεως ο Patrick Reynolds υποστηρίζει ότι το ζήτημα δεν έγκειται στο αν η ΑΔΑ θα εξακριβώσει τη γνησιότητα της επιστολής του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ, αλλά μάλλον στο αν τηρήθηκε η διαδικασία για τον τερματισμό της αποσπάσεώς του. Επιπλέον, η ΑΔΑ οφείλει να επιστήσει την προσοχή της οικείας υπηρεσίας στην ανάγκη αιτιολογήσεως της αποφάσεως της ομάδας ΕΔΔ, προκειμένου να θεμελιωθεί το αίτημα περί τερματισμού της αποσπάσεως.

22. Ο Patrick Reynolds φρονεί ότι η νομολογία που επικαλείται το Κοινοβούλιο είναι εν προκειμένω αλυσιτελής, διότι αφορά εντελώς διαφορετικές περιπτώσεις. Το ίδιο ισχύει και για τη νομολογία σχετικά με τη διακοπή της σχέσεως εργασίας για λόγους πολιτικής τάξεως, αφού ούτε η απόφαση της ΑΔΑ ούτε η επιστολή του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ περιέχουν τέτοιου είδους εκτιμήσεις. Ούτε ασκεί

3 — Απόφαση της 14ης Ιουλίου 1997, T-123/95 (Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-245 και II-697, σκέψη 73).

4 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 1977, 25/68, Schertzer κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή τόμος 1977, σ. 529, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Ιανουαρίου 1992, T-45/90, Speybrouck κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1992, σ. II-33.

5 — Βλ. την προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 4 απόφαση Speybrouck κατά Κοινοβουλίου, σκέψεις 94 και 95.

επιρροή η σχετική με την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας νομολογία, για την οποία επίσης δεν γίνεται λόγος στην επίδικη απόφαση. Ο Patrick Reynolds φρονεί επίσης ότι τόσο η νομολογία βάσει της οποίας επιτρέπεται σε μία πολιτική ομάδα να καταγγείλει μονομερώς μία σύμβαση χωρίς καμία υποχρέωση αιτιολογήσεως (προπαρατεθείσες αποφάσεις Schertzer κατά Κοινοβουλίου και Speybrouck κατά Κοινοβουλίου) όσο και η προπαρατεθείσα απόφαση Β κατά Κοινοβουλίου αντίκεινται στα θεμελιώδη δικαιώματα. Καλεί δε το Δικαστήριο να επανεξετάσει τις αποφάσεις αυτές υπό το πρίσμα των αρχών του κράτους δικαίου, οι οποίες είναι το θεμέλιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί προασπίσεως των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Εκτίμηση των δύο πρώτων λόγων αναιρέσεως

23. Παρατηρώ καταρχάς ότι το ζήτημα της εκτάσεως της αρμοδιότητας της ΑΔΑ τέθηκε ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου να προσδιοριστεί αν η ΑΔΑ είχε υποχρέωση ν' ακούσει τον Patrick Reynolds πριν αποφασίσει τον τερματισμό της αποσπάσεώς του. Αν πρόκειται για δεσμία αρμοδιότητα, ο Patrick Reynolds δεν έχει κανένα συμφέρον, υπό το πρίσμα της υφιστάμενης νομολογίας, να επικαλεστεί παράβαση ουσιώδους τύπου λόγω της αρνήσεως της ΑΔΑ να τον ακούσει. Αυτός είναι επίσης ο λόγος για τον οποίο το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι η απάντηση στο ζήτημα αυτό αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της συλλογιστικής του Πρωτοδικείου.

24. Όσον αφορά το τμήμα αυτό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Κοινοβούλιο προσάπτει στο Πρωτοδικείο κυρίως ότι δέχθηκε, χωρίς να λάβει υπόψη την υφιστάμενη νομολογία και χωρίς άλλη αιτιολογία, ότι η ΑΔΑ διαθέτει αυτό που στη σκέψη 114 της αποφάσεως χαρακτηρίζει ως «περιθώριο εκτιμήσεως, περιορισμένο βεβαίως, αλλά όχι ανύπαρκτο, όσον αφορά τη δυνατότητα τερματισμού της αποσπάσεως του προσφεύγοντος πριν από τη συμπλήρωση της αρχικώς προβλεφθείσας διάρκειας». Το περιεχόμενο εν λόγω εξουσίας εκτιμήσεως περιγράφεται στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Σύμφωνα με το Πρωτοδικείο, σε περίπτωση όπως η επίδικη, η ΑΔΑ, όταν της ζητηθεί ο τερματισμός μιας αποσπάσεως, είναι υποχρεωμένη αφενός να εξακριβώσει «κατά τρόπον αμερόληπτο και αντικειμενικό» αν το αίτημα που της υποβλήθηκε «συνιστά, πέραν πάσης αμφιβολίας, την έγκυρη βούληση της υπηρεσίας ή του φυσικού προσώπου όπου έχει αποσπασθεί ο υπάλληλος» και αφετέρου αν το αίτημα αυτό «στηρίζεται επί λόγων προφανώς παρανόμων». Η ΑΔΑ δεν μπορεί να τερματίσει την απόσπαση αν δεν έχουν πληρωθεί και οι δύο αυτές «ελάχιστες προϋποθέσεις».

25. Με την αίτηση αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο προβάλλει επιπλέον ότι πρόκειται για «εξαιρετική καινοτομία», της οποίας η εφαρμογή ενδέχεται να αποδειχθεί «εξόχως προβληματική». Διευκρινίζει επίσης ότι, αν είχε ακολουθηθεί η εκτίμηση του Πρωτοδικείου, η ΑΔΑ θα αποκτούσε αρμοδιότητα ελέγχου της οικείας πολιτικής ομάδας, πράγμα που θα είχε ως συνέπεια την «πολιτικοποίησή» της. Αυτό θα ήταν επίσης ασύμβατο προς την υποχρέωση που υπέχει ο Γενικός Γραμματέας του Κοινοβουλίου να ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αμεροληψία.

26. Σύμφωνα με την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, στη σκέψη 49 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως (η οποία επιβεβαιώνεται στη σκέψη 78), οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι η εξουσία της ΑΔΑ, για τον καθορισμό της διάρκειας της αποσπάσεως σύμφωνα με το άρθρο 38, στοιχείο β', του ΚΥΚ, περιέχει τη δυνατότητα τροποποιήσεως της εν λόγω διάρκειας. Το ζήτημα της συντομεύσεως της διάρκειας αυτής τίθεται όταν η απόσπαση καταφανώς δεν ανταποκρίνεται πλέον στον σκοπό της.

27. Το αν η απόσπαση καταφανώς δεν ανταποκρίνεται πλέον στον σκοπό της αποτελεί αντικείμενο εκτιμήσεως, και όχι αντικείμενο αυτομάτως λαμβανομένης αποφάσεως της ΑΔΑ. Η ΑΔΑ οφείλει να διαμορφώσει γνώμη ως προς τη χρησιμότητα της παρατάσεως της προς το συμφέρον της υπηρεσίας αποσπάσεως. Εννοείται ότι η άποψη της υπηρεσίας ή του προσώπου όπου έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος έχει αποφασιστική σημασία. Τούτου δοθέντος, η ΑΔΑ φέρει προσωπική ευθύνη κατά τη λήψη μέτρων που επηρεάζουν τη νομική κατάσταση των υπαλλήλων που υπάγονται σε αυτήν. Η ΑΔΑ οφείλει, συναφώς, να διασφαλίζει ότι τα μέτρα αυτά λαμβάνονται προς το συμφέρον της υπηρεσίας. Όπως επισημαίνει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το συμφέρον της υπηρεσίας είναι συνυφασμένο με την ουσία της αποσπάσεως που προβλέπει το άρθρο 37, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', του ΚΥΚ.

28. Η ευθύνη αυτή της ΑΔΑ συνεπάγεται ότι η απόφαση για τον τερματισμό της αποσπάσεως πρέπει να λαμβάνεται με επιμέλεια. Η επιμέλεια αυτή επιβάλλει γενικώς στην ΑΔΑ να συγκεντρώνει επαρκείς πληροφορίες, από οποιαδήποτε πηγή, ώστε να μπορεί να σταθμίσει ορθώς τα εμπλεκόμενα συμφέροντα. Οφείλει δηλαδή να πληροφορείται τουλάχιστον τους λόγους για τους οποίους η υπηρεσία ή το πρόσωπο όπου έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος αποφάσισε τον πρόωρο τερματισμό ή την τροποποίηση κάποιου άλλου όρου της αποσπάσεως. Ως προς αυτό, μία από τις προϋποθέσεις που το Πρωτοδικείο θεωρεί ελάχιστες συνίσταται στην εξακρίβωση αφενός του αν το αίτημα αποτελεί πέραν πάσης αμφιβολίας την έγκυρη βούληση της υπηρεσίας ή του προσώπου όπου έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος και αφετέρου του αν το αίτημα βασίζεται σε καταφανώς παράνομα στοιχεία.

29. Η υποχρέωση αυτή της ΑΔΑ, η οποία απορρέει από την ευθύνη που αυτή υπέχει έναντι του προσωπικού της και από το καθήκον επιμέλειας, έχει γενική ισχύ, ανεξαρτήτως του αν τηρήθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ακόμη κι αν η λύση που δόθηκε σε μία κατάσταση συγκρούσεως που αφορά έναν αποσπασμένο υπάλληλο δεν μπορεί να τροποποιηθεί, είναι σημαντικό η ΑΔΑ αφενός να έχει διαμορφώσει δική της γνώμη και αφετέρου να διαθέτει την απαραίτητη προς τούτο εξουσία εκτιμήσεως.

30. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η ΑΔΑ ουδεμία εξουσία εκτιμήσεως διαθέτει σε περιπτώσεις όπως η επίδικη, δεδομένης της πάγιας νομολογίας του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου, όσον αφορά περιπτώσεις όπου μία πολιτική ομάδα κατήγγειλε τη σύμβαση εκτάκτου υπαλλήλου [6]. Από τη νομολογία αυτή συνάγεται ότι οι πολιτικές ομάδες είναι οι μόνες αρμόδιες να καθορίσουν ποιο είναι το

6 — Βλ. σκέψη 19 των προτάσεων αυτών.

δέον, ώστε να διατηρηθεί η σχέση εμπιστοσύνης με ένα συνεργάτη, ότι μία πολιτική ομάδα μπορεί να καταγγείλει μονομερώς και χωρίς αιτιολογία μία σύμβαση εργασίας με ένα συνεργάτη και ότι η διακοπή της σχέσεως εργασίας για λόγους πολιτικής τάξεως είναι σύννομη.

31. Φρονώ ωστόσο ότι η νομολογία αυτή δεν παρουσιάζει ενδιαφέρον όσον αφορά την απάντηση στο νομικό ζήτημα που τίθεται εν προκειμένω. Πράγματι, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αφορά την απόφαση της ΑΔΑ να τερματίσει την απόσπαση του Patrick Reynolds και όχι την απόφαση της ομάδας ΕΔΔ. Μολονότι είναι βέβαιον ότι η απόφαση της ΑΔΑ εκδόθηκε κατόπιν της αποφάσεως της ομάδας ΕΔΔ να διακόψει τη σχέση εργασίας με τον Patrick Reynolds, πρέπει ωστόσο να διακριθεί νομικώς από την τελευταία αυτή απόφαση. Το γεγονός ότι, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα νομολογία, η ομάδα ΕΔΔ μπορούσε μονομερώς να αποφασίσει τη μη συνέχιση της σχέσεως εργασίας με τον Patrick Reynolds και να ζητήσει εν συνεχεία από την ΑΔΑ να τερματίσει την απόσπασή του δεν συνεπάγεται, όπως διευκρινίστηκε ανωτέρω, ότι η ΑΔΑ απαλλάσσεται από την υποχρέωσή της να διαμορφώσει τη δική της γνώμη επί του θέματος. Συνοψίζοντας, η νομολογία αυτή δεν ασκεί καμία επιρροή όσον αφορά την εξουσία εκτιμήσεως της ΑΔΑ.

32. Επίσης, δεν μου φαίνεται βάσιμη η ανησυχία που εξέφρασε το Κοινοβούλιο ότι, λόγω της εκτιμήσεως του Πρωτοδικείου, θα υποχρεωθεί να προβεί σε ανακριτικού τύπου εξέταση και ότι έτσι θα καταλήξει να υποκαταστήσει τη δική του εκτίμηση σε αυτή της πολιτικής ομάδας, με συνέπεια την πολιτικοποίησή του. Πράγματι, σύμφωνα με την εκτίμηση του Πρωτοδικείου, η μόνη υποχρέωση που επιβάλλεται στην ΑΔΑ έγκειται στην «εξακρίβωση» της αντικειμενικότητας του αιτήματος για τον τερματισμό της αποσπάσεως. Όπως έχω επισημάνει, δεν πρόκειται για κάτι περισσότερο ή λιγότερο από το καθήκον επιμέλειας που βαρύνει την ΑΔΑ έναντι του υπαλλήλου που υπάγεται σε αυτήν.

33. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά τα επιχειρήματα του Κοινοβουλίου περί ανεπαρκούς αιτιολογίας και περί του ότι δεν ελήφθη υπόψη η νομολογία σχετικά με την έκταση της αρμοδιότητας της ΑΔΑ. Το Πρωτοδικείο ορθώς κατέληξε, βάσει των εκτεθέντων στις σκέψεις 50 έως 52 και 78 έως 82, στο συμπέρασμα ότι σε περιπτώσεις όπως η επίδικη η ΑΔΑ διαθέτει ιδία εξουσία εκτιμήσεως και ότι οφείλει να χρησιμοποιεί την εξουσία αυτή προκειμένου να εξακριβώνει αν εκπληρώθηκαν οι ελάχιστες προϋποθέσεις στις οποίες αναφέρεται η απόφαση.

B — *Αντιφατική αιτιολογία όσον αφορά το περιθώριο εκτιμήσεως της ΑΔΑ*

34. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, η ανάλυση του Πρωτοδικείου, στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία η ΑΔΑ οφείλει να εξακριβώνει με τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο τους λόγους στους οποίους θεμελιώνεται η απόφαση, αντιφάσκει προς τις σκέψεις 106, 109 και 114 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Στη σκέψη 114 αυτής, το Πρωτοδικείο, αναφερόμενο στην ως άνω σκέψη 81, διευκρινίζει ότι εν προκειμένω η ΑΔΑ διαθέτει «περιθώριο εκτιμήσεως, περιορισμένο βεβαίως, αλλά όχι ανύπαρκτο» όσον

αφορά τη δυνατότητα τερματισμού της αποσπάσεως του Patrick Reynolds. Ωστόσο, στη σκέψη 114 δεν γίνεται λόγος για το αναφερόμενο στη σκέψη 81 περιθώριο εκτιμήσεως, αλλά για την υποχρέωση της ΑΔΑ να διαβουλευθεί προηγουμένως με τον Patrick Reynolds, ώστε να λάβει υπόψη της και την δική του άποψη. Ομοίως, οι σκέψεις 106 έως 109 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, οι οποίες επιβεβαιώνονται με τη σκέψη 114 αυτής, αναφέρονται επίσης στην τελευταία αυτή υποχρέωση. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, είναι προφανές ότι η διαβούλευση με τον Patrick Reynolds πριν την έκδοση της αποφάσεως για τον τερματισμό της αποσπάσεώς του, διαβούλευση που επιβάλλεται βάσει των σκέψεων 106, 109 και 114 της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, ουδόλως εξαρτάται από το περιθώριο εκτιμήσεως στο οποίο αναφέρεται η σκέψη 81. Επομένως, το Κοινοβούλιο φρονεί ότι η αιτιολογία της αποφάσεως περιέχει αντίφαση στο σημείο αυτό.

35. Ο Patrick Reynolds αντικρούει την άποψη ότι η αιτιολογία περιέχει αντίφαση. Υπογραμμίζει ότι προηγούμενη διαβούλευση θα έδιδε στην ΑΔΑ τη δυνατότητα να διαμορφώσει ιδία αντίληψη των γεγονότων, αντί να βασιστεί μόνο στην επιστολή του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ. Σύμφωνα με τον Patrick Reynolds, η αντικειμενικότητα επιβάλλει ακριβώς να ακουστεί ισότιμα η άποψη όλων των μερών.

Εκτίμηση του τρίτου λόγου αναιρέσεως

36. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η κρίση που διατύπωσε το Πρωτοδικείου ως προς την εξουσία εκτιμήσεως της ΑΔΑ αφενός στη σκέψη 81 και αφετέρου στις σκέψεις 106, 109 και 114 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως αναφέρεται σε διακριτές μεταξύ τους υποχρεώσεις της ΑΔΑ. Η σκέψη 81 αφορά την εξακρίβωση της γνησιότητας του αιτήματος, ενώ οι σκέψεις 106, 109 και 114 αφορούν την υποχρέωση ακροάσεως του οικείου υπαλλήλου πριν την έκδοση της αποφάσεως. Το Κοινοβούλιο συνάγει από αυτό ότι η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως είναι ενδογενώς αντιφατική.

37. Δεν συμμερίζομαι την άποψη του Κοινοβουλίου. Όπως επισήμανα κατά την εξέταση των δύο πρώτων λόγων αναιρέσεως, το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει η ΑΔΑ, κατά τη λήψη μέτρων έναντι ενός υπαλλήλου κατόπιν αιτήματος τρίτου, απορρέει από την ευθύνη της έναντι του υπαλλήλου. Ειδικότερα, η επιμέλεια που οφείλει να δείξει η ΑΔΑ της επιβάλλει να βεβαιωθεί ότι τα δεδομένα επί των οποίων βασίστηκε η απόφασή της είναι ορθά και όσο το δυνατόν πληρέστερα. Επομένως, το Πρωτοδικείο μπορούσε να αποφανθεί, χωρίς να παραβεί κανέναν κανόνα δικαίου, ότι η ΑΔΑ οφείλει να εξακριβώσει κατά τρόπο αντικειμενικό και αμερόληπτο αφενός αν το αίτημα που της υποβλήθηκε συνιστά, πέραν πάσης αμφιβολίας, γνήσια βούληση της υπηρεσίας ή του προσώπου όπου έχει αποσπαστεί ο υπάλληλος και αφετέρου ότι δεν βασίζεται σε λόγους καταφανώς παράνομους. Αυτό δεν αποκλείει την ευχέρεια της ΑΔΑ να λαμβάνει γνώση και της απόψεως του οικείου υπαλλήλου, εφόσον το κρίνει χρήσιμο ή απαραίτητο κατά τις περιστάσεις. Όπως επισημαίνει ο Patrick Reynolds, η ΑΔΑ μπορεί να διαμορφώσει αντικειμενική γνώμη, ακριβώς επειδή λαμβάνει γνώση της απόψεώς του.

38. Δεδομένου ότι ουδεμία αντίφαση υφίσταται μεταξύ των κρίσεων που διατύπωσε το Πρωτοδικείο αφενός στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως και αφετέρου στις σκέψεις 106, 109 και 114 της ως άνω αποφάσεως, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως που προβάλλει το Κοινοβούλιο δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Γ — *Δεν ελήφθη υπόψη η νομολογία σχετικά με τα δικαιώματα άμυνας*

39. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της αποφάσεως του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Gaspari κατά Κοινοβουλίου [7] παρουσιάζει έντονη ομοιότητα με αυτή των αποφάσεων στις υποθέσεις Quijano κατά Επιτροπής [8] και F κατά Επιτροπής [9], επί των οποίων θεμελιώνεται η εκτίμηση του Πρωτοδικείου ως προς τα δικαιώματα άμυνας στο πλαίσιο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Στις δύο πρώτες παρατιθέμενες αποφάσεις, το Πρωτοδικείο διατυπώνει την εκτίμηση ότι πρέπει να δίδεται στον υπάλληλο η δυνατότητα να εκθέσει την άποψή του επί της εκθέσεως του ιατρού-συμβούλου, πριν την έκδοση της βλαπτικής για τον ίδιο αποφάσεως. Ωστόσο, το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση του Πρωτοδικείου στην προπαρατεθείσα υπόθεση Gaspari κατά Κοινοβουλίου, καθόσον με αυτή είχε ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση λόγω παραβιάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως και των δικαιωμάτων άμυνας [10]. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο αγνόησε τη νομολογία του Δικαστηρίου.

40. Το Κοινοβούλιο παρατηρεί ότι στη νομολογία του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου έχει γενικώς τονιστεί ότι ο ισχυρισμός περί προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα των κατά περίπτωση περιστάσεων, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που το κοινοτικό όργανο επικαλείται για την έκδοση της αποφάσεώς του. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, «ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας απαιτεί να παρέχεται σε κάθε πρόσωπο, εις βάρος του οποίου μπορεί να επιβληθεί κύρωση, η δυνατότητα να γνωστοποιήσει αποτελεσματικώς την άποψή του όσον αφορά τα στοιχεία που η Επιτροπή επικαλείται για την επιβολή της κυρώσεως» [11]. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αποφάνθηκε ότι η ακρόαση του ενδιαφερομένου πριν την έκδοση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως είναι υποχρεωτική, για τον λόγο και μόνον ότι οικεία απόφαση είναι βλαπτική γι' αυτόν, χωρίς να απαιτείται η εξέταση των στοιχείων επί των οποίων θεμελιώνεται η απόφαση της ΑΔΑ.

41. Το κύριο ζήτημα εν προκειμένω συνίσταται στο αν η ΑΔΑ ήταν υποχρεωμένη να ακούσει τον Patrick Reynolds ως προς το στοιχείο στο οποίο θεμελιώνεται η απόφαση, ήτοι ως προς την έκλειψη της εμπιστοσύνης μεταξύ της ομάδας ΕΔΔ και του Patrick Reynolds. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, αν υπάρχει τέτοια υποχρέωση, η ΑΔΑ θα όφειλε να λάβει θέση επί αποφάσεως που έλαβε η ομάδα ΕΔΔ με καθαρώς υποκειμενικά κριτήρια. Κατά πάγια νομολογία [12], η ΑΔΑ δεν επιτρέπεται να υποκαθιστά μια πολιτική ομάδα, όπως η ομάδα ΕΔΔ, στην εκτίμηση. Επομένως, η ΑΔΑ δεν ήταν υποχρεωμένη να ακούσει τον Patrick Reynolds ως προς το ζήτημα αυτό.

7 — Απόφαση της 10ης Ιουλίου 1997, T-36/96 (Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. II-595).

8 — Απόφαση της 6ης Μαΐου 1997, T-169/95 (Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. II-273).

9 — Απόφαση της 15ης Ιουνίου 2000, T-211/98 (Συλλογή Υπ.Υπ. 1998, σ. II-471).

10 — Απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 1998, C-316/97, Κοινοβούλιο κατά Gaspari (Συλλογή 1998, σ. I-7597).

11 — Απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-135/92, Fiskano κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-2885, σκέψη 40).

12 — Απόφαση Β κατά Κοινοβουλίου, η οποία παρατέθηκε στην υποσημείωση 3.

42. Επίσης, σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, από τη νομολογία συνάγεται ότι δεν υφίσταται τέτοια υποχρέωση, ελλείψει ρητής διατάξεως του ΚΥΚ που να προβλέπει κατ' αντιμωλία διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας κάθε υπάλληλος έχει δικαίωμα ν' ακουστεί από την ΑΔΑ πριν τη λήψη μέτρων εις βάρος του. Επιβάλλεται η επισήμανση ότι η διαδικασία της ενστάσεως του άρθρου 90 του ΚΥΚ προστατεύει επαρκώς τα νόμιμα συμφέροντα του υπαλλήλου. Ωστόσο, με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο αποφαίνεται ότι η διαδικασία της προηγούμενης ενστάσεως του άρθρου 90 του ΚΥΚ δεν αρκεί, αυτή καθεαυτή, για να αποκλειστεί η ύπαρξη υποχρεώσεως της ΑΔΑ να ακούσει τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο πριν από τη λήψη βλαπτικής γι' αυτόν αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο δέχεται ότι η διαδικασία αυτή επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο υπάλληλο να προβάλει τα συμφέροντά του ενώπιον της διοικήσεως, αλλά η δυνατότητα αυτή του παρέχεται μόνο μετά την έκδοση της επίδικης αποφάσεως. Εν συνεχεία, το Πρωτοδικείο διευκρινίζει ότι « [η] αρχή, όμως, του σεβασμού των δικαιωμάτων του αμυνομένου απαιτεί επιτακτικώς την ακρόαση του ενδιαφερομένου πριν από την έκδοση βλαπτικής γι' αυτόν αποφάσεως». Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, η αυστηρή αυτή προσέγγιση υπερβαίνει τις προϋποθέσεις που θέτει η υφιστάμενη νομολογία. Το Κοινοβούλιο, επομένως, φρονεί ότι το Πρωτοδικείο αγνόησε τη νομολογία σχετικά με τη νομική σημασία της προδικαστικής διαδικασίας του άρθρου 90 του ΚΥΚ.

43. Το Κοινοβούλιο βάλλει κατά της εκτιμήσεως που περιέχει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, σύμφωνα με την οποία από το γεγονός και μόνον ότι η ΑΔΑ διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως –περιορισμένο βεβαίως, αλλά όχι ανύπαρκτο– δεν μπορεί καταρχήν να αποκλειστεί εξ ολοκλήρου το ενδεχόμενο η προηγούμενη διαβούλευση να ασκήσει πραγματική επιρροή στο περιεχόμενο της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Ωστόσο, αγνοώντας την πάγια νομολογία, το Πρωτοδικείο παρέλειψε να εξετάσει τα αποδεικτικά μέσα που τέθηκαν υπόψη του, προκειμένου να αποφανθεί αν η διαβούλευση αυτή θα είχε πραγματική, και όχι μόνον υποθετική, επιρροή υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις της επίδικης υποθέσεως. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι, με δεδομένες τις εντάσεις που συνόδευσαν την απόσπαση του Patrick Reynolds, την αποτυχία των προσπαθειών φιλικού διακανονισμού που επιχείρησε η ομάδα ΕΔΔ, καθώς την αντίδραση του Patrick Reynolds στις πρωτοβουλίες αυτές με το υπόμνημά του της 1ης Ιουλίου 2000, είναι προφανές ότι η προηγούμενη ακρόαση του Patrick Reynolds ουδεμία επιρροή θα ασκούσε στην προσβληθείσα απόφαση.

44. Με το υπόμνημά του απαντήσεως, ο Patrick Reynolds υποστηρίζει ότι η αναίρεση από το Δικαστήριο της αποφάσεως του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Gaspari κατά Κοινοβουλίου ουδεμία επιρροή ασκεί εν προκειμένω, διότι τα πραγματικά περιστατικά και τα νομικά ζητήματα της υποθέσεως αυτής δεν είναι καθόλου συγκρίσιμα προς αυτά της παρούσας υποθέσεως. Αντιθέτως προς την παρούσα υπόθεση δηλαδή, το ζήτημα δεν αφορούσε την έλλειψη προηγούμενης ακροάσεως ενός υπαλλήλου προς τον οποίον απευθυνόταν η βλαπτική πράξη.

45. Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι το Πρωτοδικείο αγνόησε τη νομολογία, ο Patrick Reynolds προβάλλει ότι τα επιχειρήματα του Κοινοβουλίου είναι ελάχιστα πειστικά, διότι βασίζονται σε ανακριβή έκθεση των πραγματικών περιστατικών (γεγονός στο οποίο ο Patrick Reynolds

επέστησε την προσοχή του Προέδρου του Κοινοβουλίου με δύο επιστολές της 23ης Ιανουαρίου 2002 και της 5ης Φεβρουαρίου 2002), καθώς και σε πεπλανημένη παράθεση χωρίων και κατανόηση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Επιπλέον αμφισβητεί τον ισχυρισμό του Κοινοβουλίου ότι το Πρωτοδικείο δεν παραθέτει καθόλου νομολογία προς στήριξη της εκτιμήσεώς του ότι ο υπάλληλος πρέπει προηγουμένως να ακουστεί. Επισημαίνει συναφώς τη σκέψη 91 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

46. Επίσης ο Patrick Reynolds θεωρεί εσφαλμένο τον ισχυρισμό του Κοινοβουλίου ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν μπορεί καταρχήν να αποκλειστεί εξ ολοκλήρου το ενδεχόμενο η προηγούμενη διαβούλευση να ασκήσει πραγματική επιρροή στο περιεχόμενο της προσβληθείσας αποφάσεως. Από τη σκέψη 114 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως συνάγεται ότι το Πρωτοδικείο προέβη στην εκτίμηση αυτή αποφαινόμενο «για συγκεκριμένη περίπτωση» και όχι καταρχήν. Περαιτέρω, ο Patrick Reynolds αμφισβητεί τον ισχυρισμό του Κοινοβουλίου ότι η ομάδα ΕΔΔ προσπάθησε να καταλήξει σε φιλικό διακανονισμό.

47. Τέλος, ο Patrick Reynolds επικαλείται επίσης, προς στήριξη του συλλογισμού του, το άρθρο 41, παράγραφος 2, πρώτο στοιχείο, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, το οποίο παρέχει το δικαίωμα ακροάσεως σε κάθε πρόσωπο ενόψει της λήψεως εις βάρος του μέτρου που το επηρεάζει δυσμενώς.

48. Με το υπόμνημά του απαντήσεως, το Κοινοβούλιο ζητεί οι δύο επιστολές, που απηύθυνε ο Patrick Reynolds στον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου και για τις οποίες έγινε λόγος στο σημείο 45 των προτάσεών μου, να αποσυρθούν από τη δικογραφία, διότι έχουν καταρτιστεί μετά την έκδοση της προσβληθείσας αποφάσεως. Δεν ασκούν επομένως επιρροή στην εξέταση της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως. Επιπλέον, οι επιστολές ενδέχεται να βλάψουν τρίτους οι οποίοι δεν είναι σε θέση να αμυνθούν.

49. Ο Patrick Reynolds εξηγεί με το υπόμνημά του ανταπαντήσεως ότι κατέθεσε τις επιστολές αυτές στη δικογραφία προκειμένου το Δικαστήριο να μπορέσει καλύτερα να εκτιμήσει πού στήριξε το Πρωτοδικείο την απόφασή του, κατά την ανάλυση του πλαισίου και του ιστορικού της υποθέσεως.

Εκτίμηση του τέταρτου λόγου αναιρέσεως

50. Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως αντλείται από το ότι το Πρωτοδικείο, αποφαινόμενο ότι η ΑΔΑ ήταν υποχρεωμένη να ακούσει τον Patrick Reynolds πριν αποφασίσει τον τερματισμό της αποσπάσεώς του, δεν έλαβε υπόψη τη σχετική με τα δικαιώματα άμυνας νομολογία.

51. Το Κοινοβούλιο διευκρινίζει καταρχάς ότι το Πρωτοδικείο, σε αυτό το τμήμα της αποφάσεώς του, στηρίχθηκε ιδίως στις αποφάσεις επί των υποθέσεων Quijano κατά Επιτροπής και F κατά Επιτροπής [13], χωρίς να λάβει υπόψη του

13 — Παρατίθενται στις υποσημειώσεις 8 και 9 αντιστοίχως.

το γεγονός ότι το Δικαστήριο αναίρεσε, με την απόφαση Gaspari [14], την απόφαση που είχε εκδώσει το Πρωτοδικείο [15] και η οποία ακολουθούσε παρόμοια συλλογιστική με αυτή των δύο πρώτων παρατιθέμενων αποφάσεων.

52. Όπως και ο Patrick Reynolds, έχω την άποψη ότι το επιχείρημα αυτό δεν είναι καθόλου πειστικό. Οι προπαρατεθείσες υποθέσεις Quijano κατά Επιτροπής και Gaspari αφορούσαν αφενός περίπτωση κατά την οποία οι εκθέσεις ενός ιατρού-συμβούλου έπρεπε να γνωστοποιηθούν στον ενδιαφερόμενο πριν την έκδοση της βλαπτικής γι' αυτόν αποφάσεως και αφετέρου το αν η προϋπόθεση αυτή είχε πληρωθεί με βάση τα πραγματικά περιστατικά. Η προπαρατεθείσα υπόθεση F κατά Επιτροπής αφορούσε τη θέση υπαλλήλου σε αργία, λόγω απάτης. Οι καταστάσεις αυτές δεν είναι συγκρίσιμες προς την του τερματισμού της αποσπάσεως υπαλλήλου στο Κοινοβούλιο όπου ο υπάλληλος επιθυμεί να ακουστεί πριν η ΑΔΑ λάβει συνακόλουθα μέτρα. Επιπλέον, το Πρωτοδικείο παρέθεσε δική του νομολογία με μοναδικό σκοπό να αποδείξει ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο διαδικασίας η οποία στρέφεται κατά ορισμένου προσώπου και ενδέχεται να καταλήξει στην έκδοση βλαπτικής για το πρόσωπο αυτό αποφάσεως, πρέπει να θεωρείται θεμελιώδης αρχή του κοινοτικού δικαίου, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ακόμη και όταν δεν προβλέπεται καμία εφαρμοστέα ρύθμιση ως προς την οικεία διαδικασία. Επομένως, το ότι μία απόφαση που αφορούσε συγκρίσιμη περίπτωση αναιρέθηκε για λόγους που προσιδιάζουν αποκλειστικά σ' αυτήν δεν σημαίνει ότι αγνοήθηκε η νομολογία του Δικαστηρίου.

14 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 10.

15 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 7.

53. Το Κοινοβούλιο προσάπτει επίσης στο Πρωτοδικείο ότι, χωρίς να εξετάσει τα στοιχεία που η ΑΔΑ έλαβε υπόψη της για την έκδοση της αποφάσεως, αποφάνθηκε ότι η ΑΔΑ αγνόησε τα δικαιώματα άμυνας για τον λόγο και μόνον ότι η απόφαση για τον τερματισμό της αποσπάσεως του Patrick Reynolds πρέπει να θεωρηθεί ως προς αυτόν βλαπτική.

54. Συναφώς, έχω τη γνώμη ότι αυτό που έχει καταρχήν σημασία είναι να προσδιοριστεί η φύση της αποφάσεως της ΑΔΑ. Ειδικότερα, πρέπει να επισημανθεί ότι, αν και πρόκειται για αυτοτελή έννομη πράξη, δεν μπορεί να εξεταστεί ανεξαρτήτως από τις περιστάσεις υπό τις οποίες ελήφθη. Η προσβληθείσα απόφαση της ΑΔΑ αποτελούσε πράγματι συνέχεια της αποφάσεως της ομάδας ΕΔΔ για τον τερματισμό της αποσπάσεως του Patrick Reynolds. Η ΑΔΑ δεν μπορούσε να αγνοήσει την απόφαση αυτή. Όπως άλλωστε επισημαίνει το Πρωτοδικείο στη σκέψη 80 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, η τελευταία αυτή απόφαση αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την άσκηση της αρμοδιότητας τη ΑΔΑ εν προκειμένω, ακόμη και αν, όπως επισημάναμε, η ΑΔΑ, δεδομένης της ευθύνης της έναντι του Patrick Reynolds και προκειμένου να διαμορφώσει ιδία άποψη, όφειλε σε κάθε περίπτωση να εξακριβώσει αν το αίτημα του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ εκφράζει πράγματι τη βούληση της ομάδας αυτής.

55. Με άλλα λόγια, τόσο κατά την έναρξη όσο και κατά τη λήξη της αποσπάσεως, η απόφαση της ΑΔΑ αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων της ομάδας ΕΔΔ και έχει επικουρικό χαρακτήρα έναντι αυτής. Όταν η ομάδα ΕΔΔ γνωστοποίησε τη βούλησή της να προσλάβει τον Patrick Reynolds για ορισμένο χρόνο, η ΑΔΑ υλοποίησε τη βούληση αυτή εκδίδοντας απόφαση δυνάμει του άρθρου 38, στοιχείο α', του ΚΥΚ. Ο τερματισμός της

αποσπάσεως συνιστά επίσης μέτρο που λαμβάνεται κατόπιν αιτήματος του προέδρου της ομάδας ΕΔΔ. Αφότου εξέλιπε η εμπιστοσύνη που πρέπει να χαρακτηρίζει την απόσπαση, γεγονός που η ΑΔΑ όφειλε πράγματι να εξακριβώσει, πριν προβεί στις συνακόλουθες ενέργειες, η ΑΔΑ είχε την υποχρέωση να λάβει, προς το συμφέρον του οικείου υπαλλήλου, τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να διασφαλίσει την επάνοδό του στα καθήκοντα που ασκούσε πριν την απόσπαση. Υπό το πρίσμα αυτό, φρονούμε ότι η απόφαση περί επανεντάξεως του Patrick Reynolds στα καθήκοντα και στον βαθμό που είχε αρχικώς αποτελεί απλώς μέτρο εσωτερικής οργανώσεως.

56. Συναφώς τονίζω ότι, αν και ο Patrick Reynolds αναμφισβήτητα υπέστη βλάβη στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας στο σύνολό της, η βλάβη αυτή οφείλεται καταρχάς στην απόφαση της ομάδας ΕΔΔ για τον τερματισμό της εργασιακής σχέσεως με αυτόν και όχι στην απόφαση της ΑΔΑ για τον τερματισμό της αποσπάσεώς του, απόφαση η οποία, όπως έχω εξηγήσει, αποσκοπούσε στη διευκόλυνση της πρώτης αποφάσεως και είχε επικουρικό χαρακτήρα έναντι αυτής. Επιπλέον, υπογραμμίζεται ότι τα καθήκοντα που ασκούσε ο Patrick Reynolds στο πλαίσιο της αποσπάσεώς του είχαν εμφανώς πολιτικό χαρακτήρα. Όπως έχει κατ' επανάληψη επισημάνει το Δικαστήριο, σε σχέση με τέτοια καθήκοντα, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν συνείδηση των πολιτικών παραγόντων και των αβεβαιοτήτων που συνοδεύουν τόσο την πρόσληψη όσο και τη διακοπή της σχέσεως εργασίας[16]. Επομένως, υποβάλλοντας υποψηφιότητα για τη θέση του γενικού γραμματέα, ο Patrick Reynolds αποδέχθηκε τον κίνδυνο να παύσει τη εργάζεται για την ομάδα ΕΔΔ και να επανέλθει στη θέση που κατείχε αρχικώς σε περίπτωση εκλείψεως της εμπιστοσύνης.

57. Ο λόγος αναιρέσεως που προβάλλει το Κοινοβούλιο σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, καθώς και τα επιχειρήματα για τη στήριξή του, πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο αυτό.

58. Είναι καταρχάς προφανές ότι η κρίση του Πρωτοδικείου, στις σκέψεις 42 και 86 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η προσβληθείσα απόφαση έχει βλαπτικό χαρακτήρα ήταν αποφασιστικής σημασίας ως προς το συμπέρασμα ότι, εν προκειμένω, ο Patrick Reynolds έπρεπε να ακουστεί, προτού η ΑΔΑ αποφασίσει τον τερματισμό της αποσπάσεώς του. Ωστόσο, όπως απέδειξα, η διαπίστωση αυτή δεν είναι ακριβής, η δε προσβληθείσα απόφαση μάλλον αποτελεί απλό μέτρο εσωτερικής οργανώσεως, λαμβανόμενο σε συνέχεια της αποφάσεως που ελήφθη εντός της ομάδας ΕΔΔ.

59. Επιπλέον, σε περιπτώσεις όπως η επίδικη, η συμπεριφορά της ΑΔΑ πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της εκτάσεως της εξουσίας εκτιμήσεως που συναφώς διαθέτει. Σε συνέχεια των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου επί του ζητήματος αυτού, έχω επισημάνει, στα σημεία 27 έως 29 των προτάσεών μου, ότι η εξουσία αυτή συνίσταται στην εξακρίβωση των στοιχείων που η ΑΔΑ λαμβάνει υπόψη κατά την έκδοση της οικείας αποφάσεως. Η εξακρίβωση αυτή μπορεί να γίνει με διαφόρους τρόπους, είτε κατόπιν ακροάσεως των προσώπων που η απόφαση

16 — Βλ. τις αποφάσεις Schertzer, σκέψη 45, και Speybrouck, σκέψη 94, οι οποίες παρατέθηκαν στην υποσημείωση 4.

αφορά άμεσα, είτε βάσει των πληροφοριών που λαμβάνονται από άλλες πηγές. Ωστόσο, κατά το στάδιο αυτό, απόκειται στην ΑΔΑ να διαμορφώσει ιδία άποψη ως προς τα πραγματικά στοιχεία στα οποία πρόκειται να βασιστεί η απόφασή της, σε συνάρτηση με τα δεδομένα που έχει συλλέξει.

60. Παραπέμπω συναφώς στην υπόθεση Ojha, στο πλαίσιο της οποίας η ΑΔΑ εξέδωσε μονομερώς μία απόφαση περί μεταθέσεως, όταν αποδείχθηκε ότι οι δραστηριότητες ενός υπαλλήλου που εργαζόταν σε αντιπροσωπεία της Επιτροπής σε τρίτη χώρα είχαν προκαλέσει εντάσεις. Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, όπως έχει επανειλημμένως κρίνει, οι δυσχέρειες που αφορούν εσωτερικές σχέσεις, όταν αποτελούν αιτία εντάσεων που βλάπτουν την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας, δικαιολογούν μετάθεση του υπαλλήλου προς το συμφέρον της υπηρεσίας. Ένα τέτοιο μέτρο μπορεί μάλιστα να ληφθεί ανεξαρτήτως του ζητήματος της ευθύνης για τα σχετικά συμβάντα. Εφόσον πρόκειται για θέση που απαιτεί επίσης την ύπαρξη σχέσεως αμοιβαίας εμπιστοσύνης, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι «[α]φ' ης η εμπιστοσύνη αυτή κλονισθεί, για οποιονδήποτε λόγο, ο εμπλεκόμενος υπάλληλος δεν είναι πλέον σε θέση να εκτελέσει τέτοια καθήκοντα. Προκειμένου να μην επεκταθούν στο σύνολο της υπηρεσίας στην οποία ανήκει ο υπάλληλος οι μομφές που διατυπώνονται κατ' αυτού, η χρηστή διοίκηση επιβάλλει στο θεσμικό όργανο να λάβει, χωρίς καθυστέρηση, κάποιο μέτρο απομακρύνσεως του υπαλλήλου» [17]. Αν και πρόκειται για μη απολύτως συγκρίσιμες περιπτώσεις, αφενός η προπαρατεθείσα απόφαση Ojha εξηγεί σαφώς πώς οφείλει να ενεργεί η ΑΔΑ προς το συμφέρον της υπηρεσίας, όταν δημιουργούνται εντάσεις, λόγω του τρόπου με τον οποίον ένας υπάλληλος ασκεί τα καθήκοντά του, και αφετέρου η ιδέα στην οποία βασίζεται η κρίση του Δικαστηρίου μπορεί να μεταφερθεί, mutatis mutandis, στην προκειμένη περίπτωση.

61. Δυνάμει του άρθρου 90 του ΚΥΚ, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να υποβάλει ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον της ΑΔΑ. Το Κοινοβούλιο παραθέτει νομολογία από την οποία συνάγεται ότι, ελλείψει ρητής νομοθετικής προβλέψεως επί του θέματος, η ΑΔΑ δεν υποχρεούται να διαβουλεύεται με κάθε υπάλληλο προτού λάβει μέτρα εις βάρος του. «Οι εγγυήσεις που προβλέπει το άρθρο 90 του ΚΥΚ για την προστασία των συμφερόντων του προσωπικού πρέπει επομένως να θεωρηθούν καταρχήν ικανοποιητικές» [18]. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως αποφάνθηκε ότι, σε περίπτωση βλαπτικής αποφάσεως, η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει επιτακτικά την ακρόαση του ενδιαφερομένου πριν τη λήψη τέτοιας αποφάσεως. Επειδή φρονώ ότι η προσβληθείσα απόφαση αποτελεί μέτρο εσωτερικής οργανώσεως και ότι η διαδικασία της διοικητικής ενστάσεως προστατεύει επαρκώς τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου υπαλλήλου έναντι τέτοιων μέτρων, συμφωνώ με το Κοινοβούλιο ότι το συμπέρασμα του Πρωτοδικείου στη σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως δεν λαμβάνει υπόψη την σχετική με το θέμα νομολογία.

17 — Απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-294/95 P, Ojha κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. I-5863, σκέψεις 41 έως 43).

18 — Απόφαση της 8ης Ιουνίου 1993, T-50/92, Fiorani κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1993, σ. II-555, σκέψη 36).

62. Επιπροσθέτως, θεωρώ ότι ο Patrick Reynolds εσφαλμένως επικαλείται το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως. Το κείμενο αυτό, υπό την παρούσα νομική του μορφή, όχι μόνο στερείται δεσμευτικού χαρακτήρα, αλλά τα δικαιώματα που κατοχυρώνει αντιστοιχούν σε δικαιώματα που ήδη ισχύουν στην κοινοτική έννομη τάξη ως γενικές αρχές του δικαίου, εν προκειμένω μάλιστα δεν υφίσταται παραβίαση της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας. Σε κάθε περίπτωση, ούτε από τη διατύπωση της διατάξεως αυτής συνάγεται προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως, διότι το άρθρο 41 του ως άνω Χάρτη εφαρμόζεται μόνον όταν λαμβάνεται εις βάρος του ενδιαφερομένου «ατομικής ισχύος μέτρο που τον [επηρεάζει] δυσμενώς». Όπως εξήγησα στο σημείο 56 ανωτέρω και εξηγώ και στα σημεία 69 έως 70, εν προκειμένω δεν πρόκειται για τέτοιο μέτρο.

63. Αφού κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η ΑΔΑ δεν ήταν εν προκειμένω υποχρεωμένη να ακούσει ή να διαβουλευθεί με τον Patrick Reynolds πριν την έκδοση της προσβληθείσας αποφάσεως, στερείται πλέον ενδιαφέροντος το ζήτημα του αντικειμένου της διαβουλεύσεως αυτής ή του αν μια τέτοια διαβούλευση θα είχε συγκεκριμένη επίδραση επί της τελικής αποφάσεως. Ομοίως, παρέλκει η εξέταση των λοιπών επιχειρημάτων που προβάλλονται προς στήριξη αυτού του λόγου αναιρέσεως.

64. Επιβάλλεται επομένως να γίνει δεκτός ο λόγος αναιρέσεως που προβάλλει το Κοινοβούλιο και που αντλείται από το γεγονός ότι αγνοήθηκε η νομολογία σχετικά με τα δικαιώματα άμυνας και να αναιρεθεί το τμήμα αυτό της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

Δ — Ανεπαρκής και αντιφατική αιτιολογία σχετικά με τη σημασία των συνεπειών που είχε η επανένταξη επί της υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου υπαλλήλου

65. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι με τη σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως απορρίφθηκαν από το Πρωτοδικείο τα επιχειρήματά του, που βασίζονται στις αποφάσεις Arning [19], Fiorani [20] και Ojha [21], κρίνοντας ότι αφορούν υποθέσεις που διαφέρουν από την παρούσα. Στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, η προσβληθείσα απόφαση χαρακτηρίστηκε ως απλό μέτρο εσωτερικής οργανώσεως της υπηρεσίας, το οποίο δεν βλάπτει ούτε τον βαθμό ούτε την υπηρεσιακή κατάσταση του υπαλλήλου. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, η ανάλυση του Πρωτοδικείου δεν ευνοεί καθόλου την ίση μεταχείριση των υπαλλήλων. Η προσέγγιση αυτή συνεπάγεται ότι η υποχρέωση διαβουλεύσεως με τον ενδιαφερόμενο πριν την έκδοση της αποφάσεως για τον τερματισμό της αποσπάσεώς του εξαρτάται αποκλειστικά από το αν κατά τη διάρκεια της αποσπάσεως αυτός κατείχε τον ίδιο βαθμό όπως και πριν από την απόσπαση. Το Κοινοβούλιο τονίζει ότι η απόφαση της ΑΔΑ να επαναντάξει τον Patrick Reynolds στην παλαιά του θέση σε βαθμό χαμηλότερο από αυτόν στον οποίον βρισκόταν πριν την απόσπαση επιβάλλεται από το άρθρο 38, στοιχείο γ', του ΚΥΚ. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η τήρηση από την ΑΔΑ μίας υποχρεωτικού χαρακτήρα διατάξεως του ΚΥΚ δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια τη μη αυστηρή εφαρμογή της αρχής του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας.

19 — Απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1981, 125/80, Arning κατά Επιτροπής (Συλλογή 1981, σ. 2539).

20 — Παρατέθηκε στην υποσημείωση 18.

21 — Παρατέθηκε στην υποσημείωση 17.

66. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει επίσης ότι το Πρωτοδικείο, με τη σκέψη 116 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, επιβεβαίωσε ότι το άρθρο 38, στοιχείο γ', του ΚΥΚ αφορά μόνον τις συνέπειες που οφείλονται στον τερματισμό της προς το συμφέρον της υπηρεσίας αποσπάσεως και ότι η διάταξη αυτή δεν ασκεί καμία επιρροή ως προς το αν, εν προκειμένω, η προηγούμενη διαβούλευση με τον ενδιαφερόμενο θα ασκούσε κάποια συγκεκριμένη επίδραση στην απόφαση για τερματισμό της αποσπάσεως. Επομένως, το Πρωτοδικείο αναγνωρίζει ρητώς ότι η απόφαση για τον τερματισμό της αποσπάσεως πρέπει να διακρίνεται από την απόφαση για επανένταξη του προσφεύγοντος στην παλαιά του θέση με κατώτερο βαθμό. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, το ότι ο Patrick Reynolds επανεντάχθηκε στην παλαιά του θέση με βαθμό κατώτερο αυτού τον οποίον κατείχε κατά τη διάρκεια της αποσπάσεώς του δεν επηρεάζει το αν η ΑΔΑ όφειλε να διαβουλευθεί μαζί του πριν την έκδοση της αποφάσεως για τον τερματισμό της προς το συμφέρον της υπηρεσίας αποσπάσεώς του.

67. Με το υπόμνημά του απαντήσεως, ο Patrick Reynolds προβάλλει ότι το Κοινοβούλιο προσπαθεί συστηματικά να υπεκφύγει ως προς το αν το δικαίωμα ακροάσεως πριν την έκδοση της βλαπτικής αποφάσεως εξαρτάται από τον βαθμό με τον οποίον επανεντάσσεται ο ενδιαφερόμενος. Υποστηρίζει ότι, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, η ΑΔΑ παραβίασε την αρχή της χρηστής διοικήσεως.

Εκτίμηση του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

68. Έχουμε επισημάνει, στο σημείο 56 των προτάσεών μας, ότι η απόσπαση ενός υπαλλήλου σε μία πολιτική ομάδα έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και ότι, ως προς αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν συνείδηση των πολιτικών παραγόντων και των απρόβλεπτων πολιτικών συνθηκών που επικρατούν τόσο κατά τον διορισμό τους όσο και κατά τη διακοπή της εργασιακής τους σχέσεως [22].

69. Επομένως, η αίσθηση της πραγματικότητας που είναι εύλογο να διαθέτει ένα πρόσωπο, όπως ο Patrick Reynolds, συνεπάγεται ότι το πρόσωπο αυτό λαμβάνει υπόψη του το ενδεχόμενο να μην είναι ποτέ βέβαιο για τη θέση του σε ένα περιβάλλον εξ ορισμού ασταθές. Αυτό άλλωστε αντικατοπτρίζεται και στην αμοιβή που λαμβάνει ο κάτοχος της θέσεως αυτής. Αυτό σημαίνει ότι ένα πρόσωπο που αποσπάται σε θέση γενικού γραμματέα πολιτικής ομάδας του Κοινοβουλίου πρέπει να έχει εκ των προτέρων υπόψη του το ενδεχόμενο η απόσπασή του να τερματιστεί πρόωρα. Κατά συνέπεια, πρέπει να γνωρίζει επίσης ότι του τερματισμού της αποσπάσεως έπεται, σύμφωνα με το άρθρο 38, στοιχείο ζ', του ΚΥΚ, ότι ο ενδιαφερόμενος επανεντάσσεται στη θέση που κατείχε προηγουμένως και λαμβάνει τις αντίστοιχες αποδοχές.

70. Επεκτείνοντας το συμπέρασμα που διατύπωσα στο σημείο 55 των προτάσεών μου, θεωρώ ότι η προσβληθείσα απόφαση πρέπει να θεωρηθεί ως απλό μέτρο εσωτερικής οργανώσεως, ακόμη κι αν ο ενδιαφερόμενος υφίσταται σημαντική μείωση των αποδοχών του. Όπως έχω

22 — Βλ. τις αποφάσεις Schertzer, σκέψη 45, και Speybrouck, σκέψη 94, οι οποίες παρατέθηκαν στην υποσημείωση 4.

εξηγήσει, πρόκειται για συνέπεια που ήταν γι' αυτόν προβλέψιμη, οποιοσδήποτε δε άλλος χαρακτηρισμός της αποφάσεως αυτής, βάσει αυτού του δεδομένου και μόνον, θα ήταν τεχνητός. Περαιτέρω, όπως ορθώς υποστηρίζει το Κοινοβούλιο, κάτι τέτοιο θα συνεπαγόταν επίσης διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των αποσπασμένων υπαλλήλων ανάλογα με το αν ο βαθμός τους κατά τη διάρκεια της αποσπάσεως αντιστοιχεί ή όχι στον βαθμό που κατείχαν αρχικώς.

71. Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, θεωρώ επομένως ότι είναι βάσιμο το επιχείρημα του Κοινοβουλίου περί ανεπαρκούς και αντιφατικής αιτιολογίας, στη σκέψη 96 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, σχετικά με τη σημασία των συνεπειών που είχε η επανένταξη επί της υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου υπαλλήλου. Ως εκ τούτου, η σκέψη αυτή της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως πρέπει επίσης να αναιρεθεί.

Ε — *Αγωγή αποζημιώσεως*

72. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι ουδείς λόγος υφίσταται για την αναγνώριση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, διότι δεν υπέπεσε σε παράβαση νόμου κατά την έκδοση της προσβληθείσας αποφάσεως. Το Κοινοβούλιο ζητεί επομένως από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον με αυτή γίνεται δεκτή η αγωγή αποζημιώσεως.

Εκτίμηση

73. Αφού η ΑΔΑ, εκδίδοντας την προσβληθείσα απόφαση χωρίς να ακούσει τον Patrick Reynolds, ενήργησε νομίμως, καθίσταται αβάσιμη η αναγνώριση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, της ευθύνης του Κοινοβουλίου για την υλική και ηθική βλάβη που υπέστη ο Patrick Reynolds.

74. Πρέπει επομένως να αναιρεθούν τα σημεία 2 και 4 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, βάσει των οποίων το Κοινοβούλιο υποχρεούται να αποζημιώσει τον Patrick Reynolds για την υλική και να τον ικανοποιήσει για την ηθική βλάβη που αυτός υπέστη.

VI — Ανταναίρεση — Οι λόγοι αναιρέσεως

75. Ο Patrick Reynolds ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει εν μέρει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ως προς την εκτίμηση της ηθικής βλάβης που υπέστη, λόγω της ανεπαρκούς και αντιφατικής αιτιολογίας, καθώς και λόγω εσφαλμένου χαρακτηρισμού των πραγματικών περιστατικών. Υπογραμμίζει ότι από την απόφαση Συμβούλιο κατά De Nil και Impens [23] συνάγεται ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο αν ελέγξει αν η απόφαση του Πρωτοδικείου προσδιορίζει με επαρκή σαφήνεια τα στοιχεία βάσει

23 — Απόφαση της 14ης Μαΐου 1998, C-259/96 P (Συλλογή 1996, σ. I-2915).

των οποίων υπολογίστηκε το ποσό της αποζημιώσεως. Τα στοιχεία αυτά, ωστόσο, δεν εμφανίζονται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η οποία περιορίζεται στη διαπίστωση, στη σκέψη 154, ότι «η προσβαλλομένη απόφαση απλώς επιδείνωσε την ηθική βλάβη την οποία είχε ήδη υποστεί ο. προσφεύγων» και ότι «το γεγονός της επανεντάξεως στην προηγούμενη θέση του, αναδρομικώς και χωρίς προηγουμένως να ακούσει η ΑΔΑ τη γνώμη του, οπωσδήποτε έθιξε την αξιοπρέπεια και την υπόληψη του προσφεύγοντος». Ως εκ τούτου, ο Patrick Reynolds ζητεί από το Δικαστήριο αφενός να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, καθόσον δεν τον ικανοποίησε επαρκώς, με την πρωτόδικη απόφαση για την ηθική βλάβη που υπέστη, και αφετέρου να προβεί σε δίκαιη εκτίμηση ως προς την ικανοποίηση της βλάβης αυτής, βάσει του αιτήματος που υπέβαλε πρωτοδίκως ο προσφεύγων.

76. Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η απόφαση De Nil και Impens δεν παρέχει καμία νομική βάση υπέρ της ανταναιρέσεως που άσκησε ο Patrick Reynolds. Η απόφαση αυτή αφορούσε αποκλειστικά τον έλεγχο που ασκεί το Δικαστήριο επί της αιτιολογίας που δίδει το Πρωτοδικείο ως προς τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του ύψους της υλικής ζημίας, και όχι ως προς αυτά που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό του ύψους της χρηματικής ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, δεν υφίσταται κανένας λόγος προσδιορισμού των κριτηρίων βάσει των οποίων η χρηματική ικανοποίηση καθορίστηκε τελικά στο ποσό του ενός μόνον ευρώ. Επομένως, η αιτιολογία που χρησιμοποίησε το Πρωτοδικείο επέτρεψε προφανώς στο Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του ως προς την εκτίμηση ηθικής βλάβης στη συγκεκριμένη περίπτωση.

77. Το Κοινοβούλιο διευκρινίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον έχει υποβληθεί σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Όσον αφορά το άρθρο 122 του κανονισμού διαδικασίας, κατά το οποίο, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 69, παράγραφος 2, του ως άνω κανονισμού, το Δικαστήριο, προκειμένου περί αναιρέσεων που ασκούνται από μονίμους ή μη υπαλλήλους οργάνου, μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, εφόσον αυτό υπαγορεύει η επιείκεια, το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι, εν προκειμένω, δεν έχει εφαρμογή η διάταξη αυτή. Σύμφωνα με το Κοινοβούλιο, από τη νομολογία που παραθέτει ο ίδιος ο Patrick Reynolds προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως προκύπτει ότι οι λόγοι που προβάλλει είναι καταφανώς αβάσιμοι. Το Κοινοβούλιο θεωρεί ότι, για τον λόγο αυτόν, ο Patrick Reynolds πρέπει να καταδικαστεί στο σύνολο των δικαστικών εξόδων της ανταναιρέσεως [24].

78. Ο Patrick Reynolds, αντιθέτως, ζητεί από το Δικαστήριο να εφαρμόσει το άρθρο 12 του Κανονισμού Διαδικασίας και να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων, εφόσον αυτό επιβάλλει η επιείκεια, σε περίπτωση που απορριφθεί η ανταναίρεση που άσκησε, δεδομένων ιδίως των επιχειρημάτων που προέβαλε και που δείχνουν το βάσιμο των λόγων αναιρέσεως που επικαλέστηκε προς στήριξη της ως άνω ανταναιρέσεώς του.

24 — Το Κοινοβούλιο παραθέτει, ως παράδειγμα, την απόφαση της 23ης Απριλίου 2002, C-62/01 P, Campogrande κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-3793).

Εκτίμηση

79. Η ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds έχει ως αντικείμενο την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, καθόσον το Πρωτοδικείο δεν αιτιολόγησε επαρκώς την απόρριψη του αιτήματος για την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που αυτός υπέστη. Ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να καθορίσει το ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως που δικαιούται στο πλαίσιο αυτό.

80. Στα σημεία 64 και 71 κατέληξα υπέρ της βασιμότητας του τέταρτου και του πέμπτου λόγου αναιρέσεως που προέβαλε το Κοινοβούλιο. Επιπλέον, στο σημείο 73, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι είναι εσφαλμένη η κρίση του Πρωτοδικείου ότι η ΑΔΑ ενήργησε κατά παράβαση νόμου, επειδή δεν άκουσε τον Patrick Reynolds πριν την έκδοση της αποφάσεως για τον τερματισμό της αποσπάσεώς του στην ομάδα ΕΔΔ, και ότι για τον λόγο αυτό ο Patrick Reynolds δικαιούται χρηματική ικανοποίηση. Η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει, επομένως, να αναιρεθεί για τους λόγους αυτούς. Ως εκ τούτου, ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds –ζητώντας την εξαφάνιση της κρίσεως του Πρωτοδικείου ως προς το αίτημά του για ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστη– πρέπει να απορριφθεί καθώς στερείται αντικειμένου.

VII — Ως προς τα δικαστικά έξοδα

81. Κατά το άρθρο 122 του Κανονισμού Διαδικασίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 72 του κανονισμού αυτού, δεν αποδίδονται τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται τα κοινοτικά όργανα για την αίτηση αναιρέσεως που υποβάλλουν στο πλαίσιο διαφοράς τους με υπάλληλο. Αφού η αίτηση αναιρέσεως που υπέβαλε το Κοινοβούλιο έχει ως αποτέλεσμα την αναίρεση της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ο κάθε διάδικος φέρει τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε κατά την αναιρετική διαδικασία.

82. Όσον αφορά την ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds, το Κοινοβούλιο επισημαίνει ότι το άρθρο 122 του ως άνω κανονισμού δίδει, σε περίπτωση αιτήσεως αναιρέσεως που υποβάλλει υπάλληλος κοινοτικού οργάνου και κατά παρέκκλιση από το άρθρο 69, παράγραφος 2, τη δυνατότητα κατανομής των δικαστικών εξόδων μεταξύ των διαδίκων, εφόσον αυτό επιβάλλει η επιείκεια. Ωστόσο, το Κοινοβούλιο ζήτησε από το Δικαστήριο να μην εφαρμόσει τη διάταξη αυτή και να καταδικάσει τον Patrick Reynolds στο σύνολο των δικαστικών εξόδων, επειδή οι λόγοι αναιρέσεως που προέβαλε είναι προδήλως αβάσιμοι. Κατέληξα στο συμπέρασμα ότι, εφόσον η αναίρεση που άσκησε το Κοινοβούλιο είναι βάσιμη, η ανταναίρεση που άσκησε ο Patrick Reynolds στερείται αντικειμένου και ότι παρέλκει η εξέταση της ενδεχόμενης βασιμότητά της. Κατά συνέπεια, δεν βλέπω τον λόγο να γίνει παρέκκλιση από τον βασικό κανόνα ότι το ίδιο κοινοτικό όργανο πρέπει καταρχήν να φέρει τα δικαστικά έξοδά του στο πλαίσιο της ανταναιρέσεως.

VIII — Πρόταση

83. Κατόπιν των σκέψεων που προηγήθηκαν, ζητώ από το Δικαστήριο:

α) να αναιρέσει την απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Ιανουαρίου 2002 στην υπόθεση Reynolds κατά Κοινοβουλίου (Τ-237/00)

— καθόσον το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ΑΔΑ ήταν υποχρεωμένη να ακούσει τον Patrick Reynolds πριν τερματίσει την απόσπασή του και

— καθόσον το Πρωτοδικείο υποχρέωσε το Κοινοβούλιο να αποκαταστήσει την υλική και να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη του υπέστη ο Patrick Reynolds·

β) να αναγνωρίσει ότι ο Patrick Reynolds δεν δικαιούται χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη·

γ) να απορρίψει την ανταναίρεση του Patrick Reynolds·

δ) να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος θα φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα, τόσο για την αναίρεση όσο και για την ανταναίρεση.